

Asia: VN/584/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle jäteverolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Kiertovoima ry KIVO kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto esityksen johdosta. KIVO edustaa Suomen kunnallisia jätelaitoksia.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jäteverolakia siten, että jäteveron veropohjaa laajennettaisiin jätelajeihin, joilla on todettu hyötykäyttöä eli viherlipeäsakalla ja rakentamisen ja purkamisen kipsijätteellä, veroa korotettaisiin 10 eurolla tonnia kohden sekä lakiin tehtäisiin teknisluonteinen selkeytys liittyen verovelvolliseen tahoon liittyen jätteen välivarastointiin.

KIVO lausuu esityksestä seuraavaa:

KIVolla ei ole lausuttavaa jäteveron korottamisesitykseen eikä jäteveropohjan laajentamisesitykseen.

Jäteveroa maksetaan kaatopaikalle loppusijoitettavaksi toimitetusta jäteverolain (1126/2010) liitteenä olevassa verotaulukossa yksilöidystä jätteestä. Jäteveroa ei kanneta jätteestä, joka hyödynnetään kaatopaikalla jäteverolain 6 §:n mukaisesti. Tällä hetkellä jäteveron piirissä ovat kaikki, sekä julkiset että yksityiset kaatopaikat, joille sijoitetaan verolliseen jäteryhmään kuuluvaa jätettä. Jäteveron piirissä on jätteen lopullinen sijoittaminen kaatopaikalle maan päälle tai maahan ja jäteverolain 3 §:n mukaan kaatopaikka on jätteen loppukäsittelypaikka, jonne sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan ja jonka pitäminen edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n 1 momentin tai jätehuoltoa koskevan maakuntalain 28 b §:n 1 momentin mukaista ympäristölupaa. Kaatopaikkana ei jäteverolain 3 §:n 2 momentin mukaan kuitenkaan pidetä aluetta, joka on selkeästi erotettu kaatopaikasta ja: 1) jossa säilytetään muista jätteistä erotettuna jätettä väliaikaisesti

kolme vuotta lyhyemmän ajan ennen sen käsittelyä tai hyödyntämistä; 2) jonne sijoitetaan yksinomaan maan ja kallioperän aineksia; 3) jossa kompostoidaan tai muuten biologisesti käsitellään erikseen kerättyä biojätettä tai jäteveden puhdistamon lietettä; tai 4) jossa jäte hyödynnetään. Jäteverolain 7 §:n mukaan jätevero määrätään kaikista alueella olevista jätteistä, jos jätettä säilytetään 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla alueella kolme vuotta tai sitä pidempään.

Nykyisestä tilanteesta KIVO toteaa, että ympäristöhallinnon ja Verohallinnon näkökulmasta yli kolmen vuoden välivarastoinnin jälkeen välivarastointialue on muuttunut laittomaksi kaatopaikaksi. Toiminta on tullut jäteverotettavaksi, vaikka toimija ei ole muuttunut kaatopaikan pitäjäksi eikä alue kaatopaikkalainsäädännön mukaiseksi kaatopaikaksi. Pitkittynyt, esimerkiksi laskennalliseen jätekiertoon perustuva välivarastointi voi kuitenkin aiheuttaa merkittäviä ympäristöriskejä, mikäli jätettä varastoidaan pitkiä aikoja ilman soveltuvia, tiiviitä pohjarakenteita. Ympäristöhallinnon osalta laillisen tilan palauttamiseksi tulisi tällaisessa tapauksessa soveltaa hallinnollisia valvontamenettelyjä, esimerkiksi hallintopakkoa, ja tarvittaessa tehdä tutkintapyyntö poliisille. Luvan- ja/tai lainvastaisen välivarastoinnin kohdalla jäteveroa on kuitenkin toisinaan käytetty hallintopakomenettelyä korvaavana ”pikamenettelynä”.

Esityksessä ehdotetaan lisäystä verovelvollisen määritelmään (jäteverolain 4 §). Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan verovelvollinen olisi kaatopaikanpitäjä ja pykälään lisättäisiin selkeyden vuoksi uusi 4 § 2 momentti, jossa säädettäisiin verovelvolliseksi myös se, joka pitää yllä 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua jätteiden väliaikaiseen varastointiin tarkoitettua aluetta, kun määräaika ylittyy (3 vuotta). KIVO katsoo, että lisäys on tarpeellinen, mutta on tärkeää huomata, että välivarastointialue ja -toiminta ei tällöin muutu muussa lainsäädännössä tarkoitetuksi kaatopaikaksi ja loppusijoitustoiminnaksi. Kyse on tällöin laittomasta toiminnasta, johon tulisi puuttua ympäristöhallinnon hallintopakomenettelyin. Tällöin laittoman kaatopaikan ylläpitämisestä saatu taloudellinen hyöty, ml. maksamattomat verot, voidaan realisoida konfiskoitavana rikoshyötynä valtiolle. Menettely, jossa Verohallinto toimii ”sakottajana”, kuten tähän asti, ei KIVOn näkemyksen mukaan ole pitkällä aikajänteellä kestävä ratkaisu.

Esityksen mukaan ”[v]äliaikaisesti varastoidun alueen pitäjää ei ole tarkoitus rekisteröidä säännöllisesti verovelvollisena kaatopaikanpitäjänä, vaan tällaisen alueen pitäjää verotettaisiin satunnaisena jäteverovelvollisena.” Esitys on tältä osin kannatettava, koska voimassa olevassa jäteverolaissa verovelvollisia ovat vain kaatopaikan pitäjät, joiden on rekisteröidyttävä Verohallinnolle.

KIVO kuitenkin huomauttaa, että vaikuttaa siltä, että kaatopaikkojen välivarastoalueet ovat edelleen jäämässä verolain osalta ankaramman verotuksen piiriin kuin ilman kaatopaikkaa muodostetut välivarastoalueet tavalla, joka ilmenee KHO:n päätöksestä 2022:16. Kys. päätöstä lainaten, kaatopaikkana pidettävään jätteen välivarastointipaikkaan ei sovelleta jäteverolain 7 §:n 2 momentin säännöstä, vaan jätevero määrätään pykälän 1 momentin perusteella. Ne jätteet, jotka ovat varastoituna kaatopaikkana pidettävällä muulla kuin jäteverolain 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla välivarastointialueella, eivät voi tulla taannehtivasti jäteverotuksen kohteeksi, vaan jätevero määrätään verokausittain niistä uusista jätteistä, jotka toimitetaan alueelle tietyn

verokauden aikana sen jälkeen, kun siitä on muodostunut kaatopaikka. KIVO pyytää lainsäätäjää pohtimaan, onko näiden toimintojen kohtelu verotuksellisesti eri tavoin tarpeellista, ja edistääkö se ympäristö- ja jätelainsäädännön tavoitteita.

KIVO katsoo, että ympäristöhallinnon aktiivinen ja tehokas valvonta (littoman) välivarastoinnin kohdalla on olennaisen tärkeää, jotta jäteverolain, ympäristösuojelulain ja jätelain tavoitteet täyttyisivät.

Penttilä Matias
Suomen Kiertovoima ry